

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN ETÄKUULEMINNAN HALLITUKSEN ESIITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ALKOHOLILAIN MUUTTAMISESTA ASIAANTUNTIJAKOMMENTIT LAKIMUUTOKSESTA

18.11.2025 Perttu Arkkila, Professori, ylilääkäri HUS Vatsakeskus,
Gastroenterologia

TAUSTAA

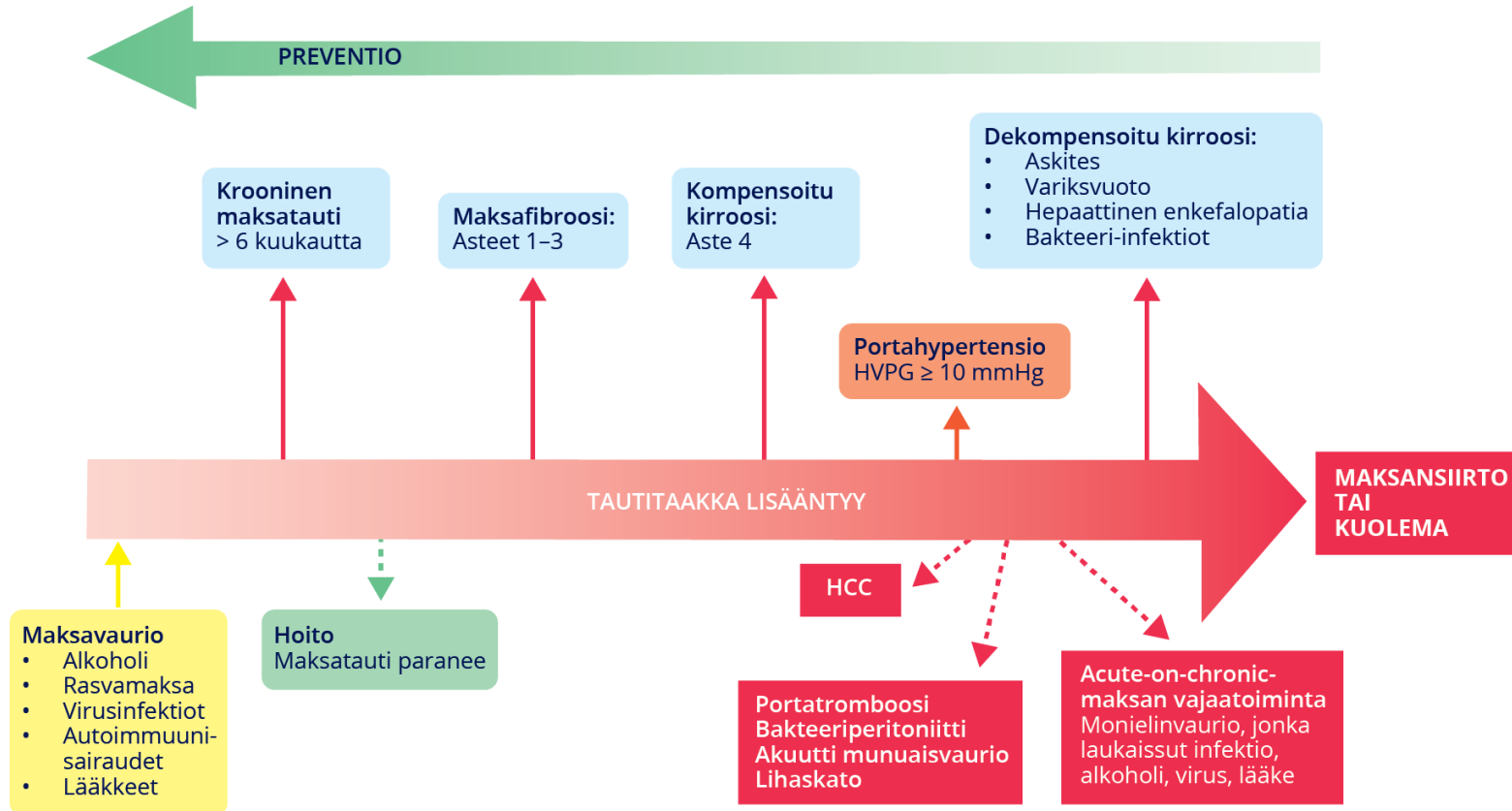
- Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.
- Tutkimuksissa on kyetty kiistattomasti todistamaan, että tehokkain keino alkoholihaittojen vähentämiseen on alkoholin saatavuuden sääntely.
- Käytännössä kaikki kansalliset ja kansainväliset terveys- ja muut viranomaiset (kuten THL, WHO ja OECD) suosittelevat tällä perusteella alkoholista aiheutuvien haittojen vähentämistä sen saatavuutta rajoittamalla.
- Jokainen alkoholin saatavuutta helpottava toimenpide tulee siten käänteisesti johtamaan alkoholista aiheutuvien haittojen lisääntymiseen.

MAKSAKIRROOSI KÄYPÄHOITOSUOSITUKSEN KESKEINEN SANOMA

- Moni maksasairaus johtaa maksakirroosiin, jonka esiintyvyys Suomessa on arviolta noin 1 %. Maksakirroosi kehittyy yleensä hitaasti ja potilas on pitkään oireeton.
- Suomessa maksakirroosikuolleisuus on Länsi-Euroopan suurinta ja kasvaa edelleen.
- Maksakirroosin merkittäviä riskitekijöitä ovat
 - tiedossa oleva krooninen maksasairaus
 - **runsas alkoholinkäyttö**
 - pistohuumeiden käyttö
 - metaboliset riskitekijät
- Elintapoihin ja maksakirroosin ennaltaehkäisyyn tulee panostaa kaikilla terveydenhuollon tasoilla.

KROONISEN MAKSATAUDIN ETENEMINEN

Kroonisen maksataudin eteneminen



HVPg = portapainegradientti, HCC = maksasolusyöpä

© Suomalainen Lääkäriseura Duodecim

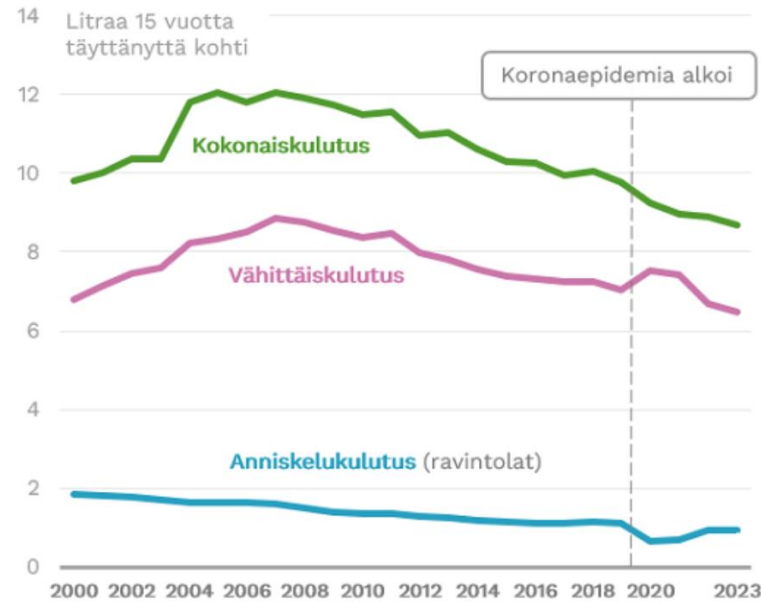
- Maksakirroosi aiheuttaa sekä rakenteellisia että toiminnallisia muutoksia maksaan.
- **Maksafibroosin aste** on yksi tärkeimmistä ennustetekijöistä useissa kroonisissa maksasairauksissa, sillä fibroosin aste korreloi vahvasti kirroosin kehittymisen ja maksaan liittyvien komplikaatioiden kehittymisen riskin kanssa.

ALKOHOLINKÄYTÖN VAIKUTUS MAKSASAIRAUKSIIN TULEE VIIVEELLÄ

Alkoholijuomien kokonaiskulutus väheni 2,4 prosenttia 2023

Alkoholijuomien kulutus ravintoloissa kasvoi hieman – vähittäismyynti kaupoissa ja Alkoissa väheni

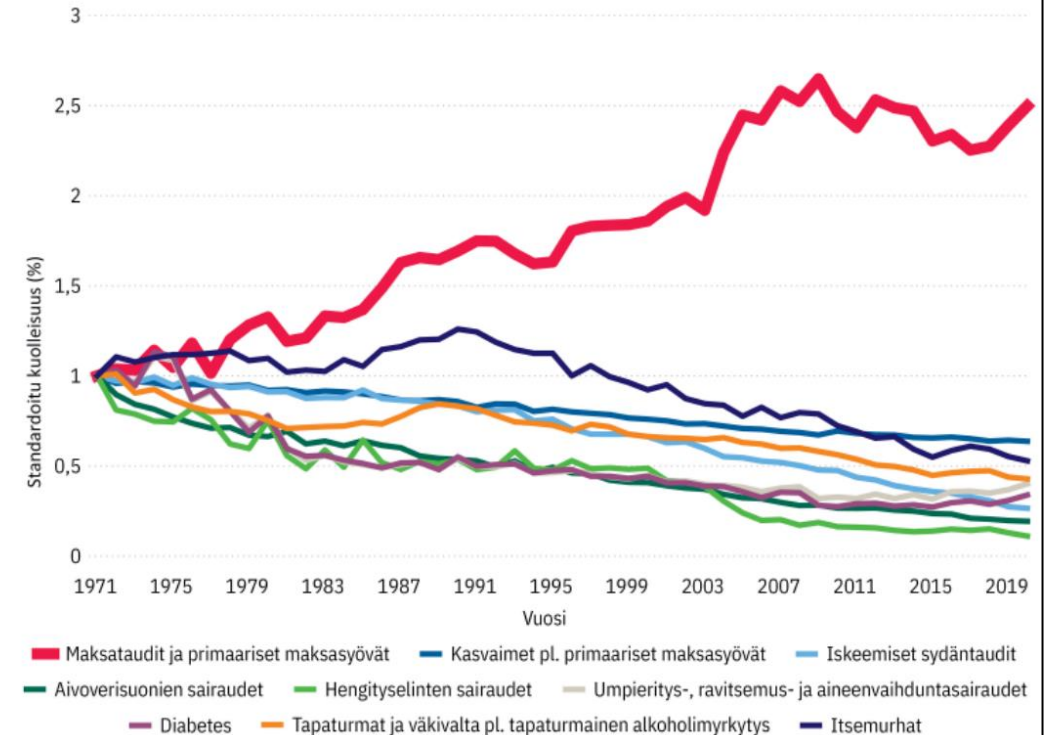
→ Alkoholijuomien kulutus 2023. Tilastoraportti 39/2024, 17.6.2024
Suomen virallinen tilasto, Alkoholijuomien kulutus. THL.



Kuvio on piirretty vuosisarjoista, joten koronaepidemian vaikutus näyttäytyy heti 2019 arvopisteen jälkeen

Keskeisiin kansantauteihin liittyvä ikävakioidu kuolleisuus 1971–2020

Ikävakioidu kuolleisuus on standardoitu siten, että se on lähtötilanteessa (vuonna 1971) 100 % jokaisen tautiryhmän kohdalla.



Alkoholin ja ylipainon yhteisvaikutukset kirroosiriskiin

- 41 260 henkilöä jotka osallistui Finriski 1992-2012 tai Terveys 2000 väestötutkimuksiin
- Seuranta-aika keskimäärin 12 vuotta
- 355 seurannan aikaista maksatapauhtumaa (sairaalahoito, syöpä, kuolema)

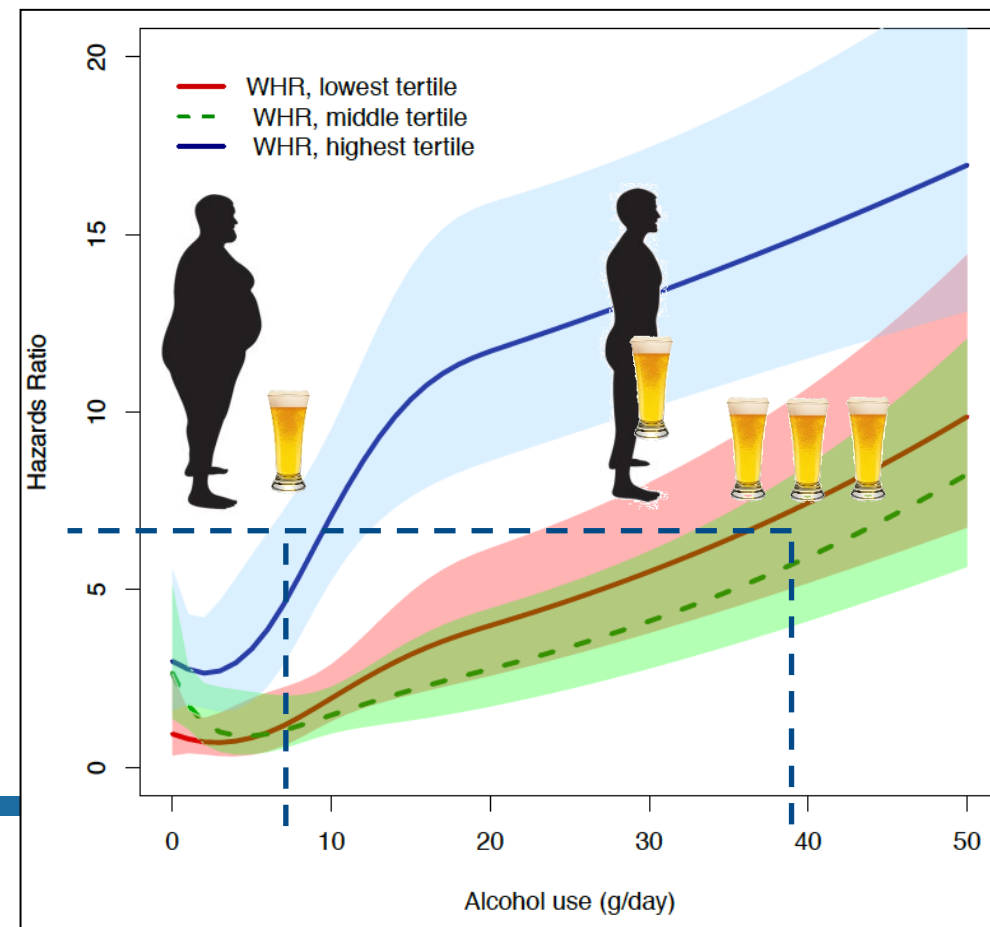
Keskivartalo-obeesilla alkoholin maksatoksisuus nelinkertaistuu

HEPATOLOGY

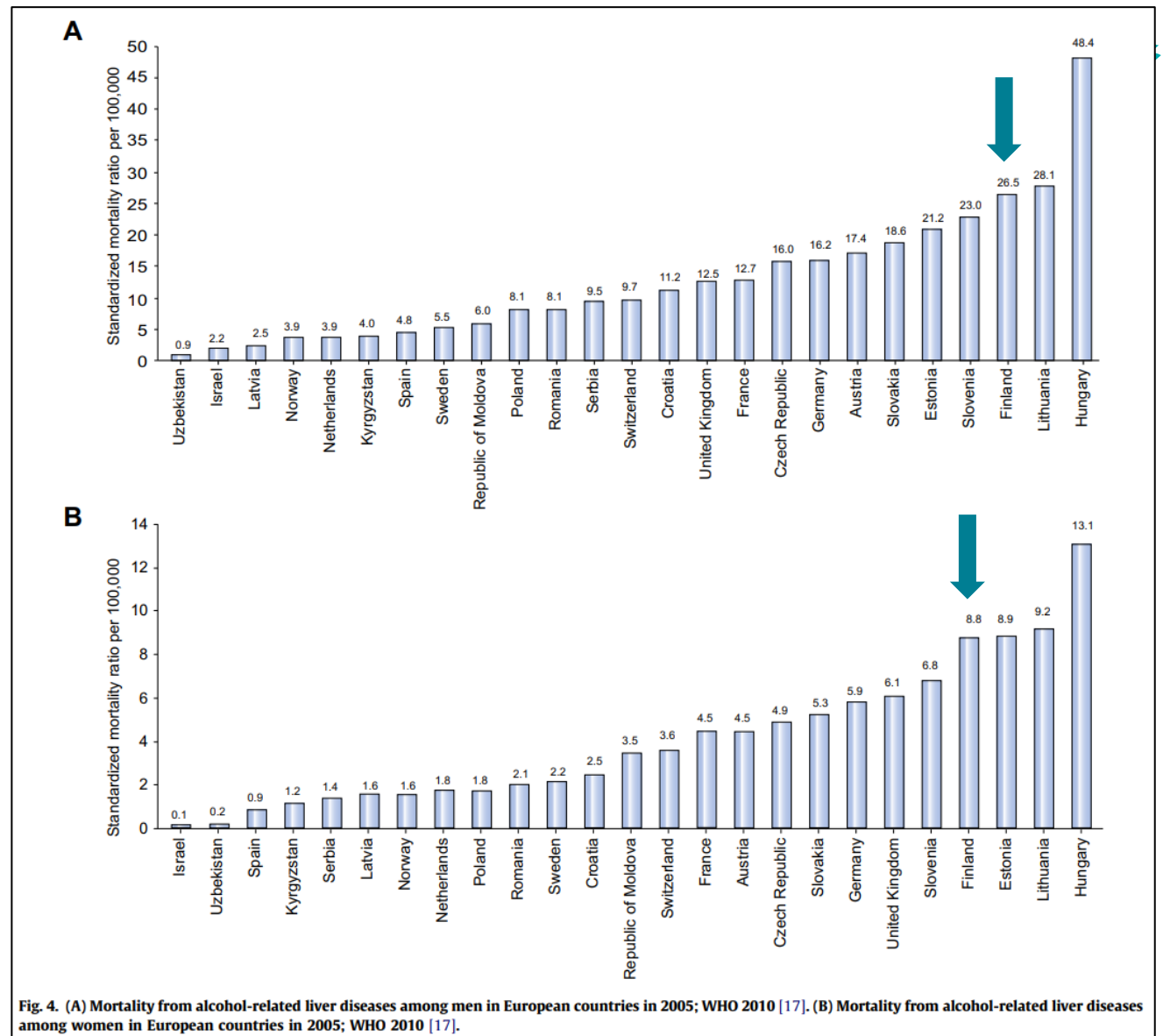
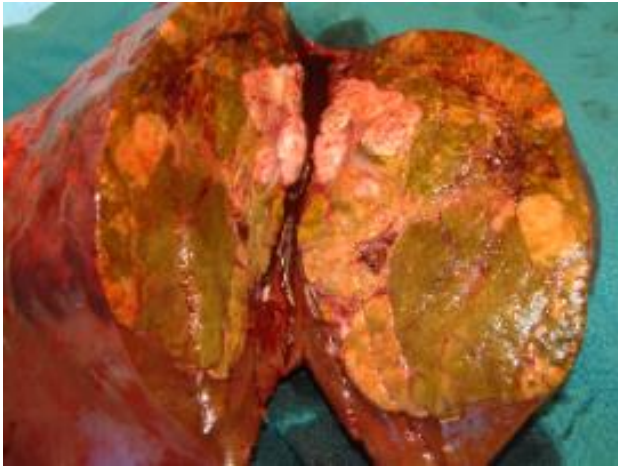
Genetic and lifestyle risk factors for advanced liver disease among men and women

Perttu Sahlman,*¹ Markku Nissinen,* Pauli Puukka,[†] Antti Jula,[‡] Veikko Salomaa,[‡] Satu Männistö,[‡] Annamari Lundqvist,[‡] Liisa Valsta,[‡] Markus Perola,[‡] Martti Färkkilä*[†] and Fredrik Åberg^{§,¶,†}

*Abdominal Center, Clinic of Gastroenterology, Helsinki University Central Hospital, [†]University of Helsinki, [‡]National Institute for Health and Welfare, [§]Transplantation and Liver Surgery Clinic, Helsinki University Hospital, Helsinki University, Helsinki, Finland; and [¶]The Transplant Institute, Sahlgrenska University Hospital, Gothenburg, Sweden



KUOLLEISUUS ALKOHOLIIN LIITTYVÄÄN MAKSASAIRAUTEEN



ALKOHOLIIN LIITTYVÄT SAIRAUKSIEN VAIKUTUS TERVEYDENHUOLTOJÄRJESTELMÄÄN

- Psykiatristen sairauksien rinnakkaisoireena on usein päihderiippuvuus, joka edelleen vaikeuttaa häiriöiden hoitoa ja lisää siten psykiatrisen hoidon resurssien tarvetta jo nyt hyvin vaikeassa tilanteessa.
- Tehoavuntojen potilaista on merkittäväällä osalla taustalla alkoholin haitallinen käyttö (aivotapaturmat, maksan vajaatoiminta, itsetuhoisuus, infektiot).
- Alkoholin saatavuuden parantuminen tulee todennäköisesti ruuhkauttamaan entisestään myös päivystyksiä, joissa on jo nyt toisinaan tilanteita, joissa lähestulkoon kaikki yöaikana saapuvat potilaat ovat päätyneet sinne alkoholin käytön seurauksena.

HUS:N JA ASiantuntijoiden Kanta Alkoholilain Uudistukseen

- HUS-yhtymä vastustaa jyrkästi tehtyä esitystä.
- HUS-yhtymä pitää joka tapauksessa välttämättömänä, että mikäli alkoholilainsäädäntöä halutaan keventää, tulee se tehdä tiedostaen ja tuoden täysimääräisesti esiin siitä väistämättä aiheutuvat negatiiviset seuraukset väestön terveydelle ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmälle.